

חולין קיח

ויקרא פרק יא

כלי (לה) וְכָל אֲשֶׁר יִפֹּל מִנְבֵּלָתָם | עָלָיו יִטְמָא תַנּוּר וְכִירִים יִתְצֹן טִמְאִים הֵם וְטִמְאִים יִהְיוּ לָכֶם :

אוכל (לו) וְכִי יִפֹּל מִנְבֵּלָתָם עַל-פִּלְזָרָע זָרוֹעַ אֲשֶׁר יִזְרַע טְהוֹר הוּא : (לח) וְכִי יִתְרַמְּלִים עַל-זָרָע וְנָפַל מִנְבֵּלָתָם עָלָיו טִמְאָה הוּא לָכֶם :

נבלה (לט) וְכִי יָמוּת מִרְחֶבֶתָּהָ אֲשֶׁר-הִיא לָכֶם לְאֶכְלָה הִנָּע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד-הָעָרֶב :

הפסוק שממנו דורשים	הנושא	הדין
אֵשׁ יִזְרַע	שומרים לעניין אוכל להצטרף	✓
מִנְבֵּלָתָהּ	שומרים לעניין נבלה להצטרף	X
יָמָּה	שומרים לטמא בטומאת נבילה	✓

משנה עוקצין א:א – בעניין אוכל

כל שהוא יד ולא שומר טמא ומטמא ואינו מצטרף

שומר ואע"פ שאינו יד טמא ומטמא ומצטרף לא יד ולא שומר לא טמא ולא מטמא

טבלה 1

יד	שומר	
✓ - אֵשׁ (הכשר)	✓ - קל וחומר מיד (ומה יד שאינה מגינה מכנסת ומוציאה שומר לא כ"ש)	להכניס
✓ - אֵשׁ (נבילה)	✓ - קל וחומר מיד	להוציא
X	✓ - אֵשׁ יִזְרַע (ראה טבלה למעלה)	לצרף

קושי – טבלה 2

יד	שומר	
✓ - אֵשׁ (הכשר)	✓ - קל וחומר מיד (ומה יד שאינה מגינה מכנסת ומוציאה שומר לא כ"ש)	להכניס
X - אֵשׁ (נבילה בלבד ולא לאוכל)	✓ - אֵשׁ יִזְרַע	להוציא
X	X	לצרף

תירוץ: יד להכניס ולא להוציא לא מצית אמרת השתא עיולי מעיילא אפוקי מיבעיא!!

קושי – טבלה 3

יד	שומר	
✓ - אֵשׁ (הכשר)	✓ - קל וחומר מיד	להוציא
X - אֵשׁ (נבילה בלבד ולא לאוכל)	✓ - אֵשׁ יִזְרַע	להכניס
X	X	לצרף

תירוץ: יד יתירא כתיב (ויקרא יא, לה) תַנּוּר וְכִירִים יִתְצֹן וְלֹא - אֵשׁ לכל שבצרכיכם לרבות את הידות.

טבלה 4

יד	שומר	
✓ - אֵשׁ (הכשר)	✓ - קל וחומר מיד	להוציא
✓ - אֵשׁ (תנור/כלים)	✓ - קל וחומר מיד	להכניס
X	✓ - אֵשׁ יִזְרַע	לצרף

שאלת בירור (ודחיית הרבה אפשרויות): הי מינייהו מיייתר?

הצעה ללמוד מ-	ל-	דחייה
אוכל	תנור ונבלה	חומרה באוכל - שכן טומאתן מרובה
תנור	אוכל ונבלה	חומרה בתנור - שכן מטמא מאוירו

נבלה	תנור ואוכל	חומרות בנבלה – 1. שכן מטמאה אדם 2. מטמאה במשא 3. וטומאה יוצאה מגופה
תנור ונבלה	אוכל	חומרה - שכן מטמאין שלא בהכשר דחייה: פירות שלא הוכשרו כתנור שלא נגמרה מלאכתו דמי חומרות - מטמאין שלא בנגיעה פירכא כל שהוא - שכן אוכל
אוכל ונבלה אוכל ותנור	תנור נבלה	יתירא!! אם אינו ענין ליד נבלה תנהו ענין ליד דעלמא (ראה טבלה 5) - יד להכניס - יד להוציא - שומר לצרף דחייה: הוה אמינא דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה הנך לא מטמא אדם אף נבלה לא מטמאה אדם

טבלה 5 (לפני הדחייה)

יד	שומר	
✓ - f (הכשר)	✓ - קל וחומר מיד	להוציא
✓ - f (נבלה – אם אינו עניין)	✓ - קל וחומר מיד	להכניס
X	✓ - ek יצר	לצרף

תשובה: שומר דנבלה (דרשה מ- KN – מתחילת הדף) הוא דלא צריך למאי הלכתא כתביה רחמנא?

- אי לאיצטרופי, אמרת לא מצטרף
 - ולהוציא, קל וחומר מיד אתי
- אלא אם אין ענין לשומר דנבלה

↓
תנהו ענין ליד דנבלה, ואם אינו ענין ליד דנבלה

↓
תנהו ענין ליד דעלמא (אוכל) - יד להוציא יד להכניס ושומר לצרף

טבלה 6

יד	שומר	
✓ - f (הכשר)	✓ - קל וחומר מיד	להוציא
✓ - KN שומר בנבלה ← יד נבלה ← יד באוכל	✓ - קל וחומר מיד	להכניס
X	✓ - ek יצר	לצרף

קושי: ואימא אם אינו ענין לשומר דנבלה

↓
תנהו ענין לשומר דעלמא

טבלה 7

יד	שומר	
✓ - f (הכשר)	✓ - קל וחומר מיד	להוציא
X	✓ - KN שומר בנבלה ← שומר באוכל	להכניס
X	✓ - ek יצר	לצרף

תשובה: אלא מעיקרא – טבלה 1

יד	שומר	
✓ - f (הכשר)	✓ - קל וחומר מיד	להכניס
✓ - קל וחומר מיד להכניס	✓ - קל וחומר מיד	להוציא
X	✓ - ek יצר (ראה טבלה למעלה)	לצרף

קושי: אלא שומר דנבלה (kNG) למה לי?

תירוץ: לגופיה.

קושי: ולמאי?

• אי לאצטרופי, אמרת לא מצטרף

• אי להכניס ולהוציא, ק"ו מיד אתיא

תירוץ: מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא

קושי: אי הכי שומר דעלמא (אוכל) (fz כפ zr zr) אימא לך להכניס - ומלתא

דאתי בקל וחומר טרח וכתב לה קרא?

תירוץ: היכא דאיכא למידרש דרשינן

מקור אחר: רב חביבא אמר שאני שומר דנבלה כיון דמעשה יד קא עביד איד שדינן ליה

טבלה 6

יד	שומר	
✓ - fz (הכשר)	✓ - קל וחומר מיד	להוציא
✓ - kNG שומר בנבלה ← יד באוכל	✓ - קל וחומר מיד	להכניס
x	✓ - akz zr	לצרף

הרבנית מישל פרוור
הדרן - קול נשי בשיתחלמודי

• hadran.org.il/he •